

Justus Christoph Schomer

Collegii Theologici in Universitate Rostochiensi ad hunc actum Decanus, Justus Christophorus Schomerus ... Ad Disputationem Inauguralem ... Dn. Jacobi Winnemeri, Ad S. Jacobi apud Stetinenses Archidiaconi meritissimi, De Arcanis Dei Ex. Deut. XXIX.29. Pro Licentia obtinendi honores Theologicos instituendam, d. 23. Septembris A. MDCXC. ... invito

Rostochi[i]: Weppling, [1690]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn733624502>

Druck Freier Zugang

RU theol 23.Sept. 1690

Schomerus, Just. Christ^f

Programma + Scripturium

1006.

QUOD BENE VORTAT!

Collegii Theologici in Universitate Rostochienfi ad hunc actum DECANUS,

JUSTUS CHRISTOPHORUS SCHOMERUS, *168*

Doct. & Prof. Prim. Consistorii Assessor &
Superintendens Mecklenburgensis,
Meo & Venerabilis Collegii nomine

AD

DISPUTATIONEM INAUGURALEM

VIRI Plurimum Reverendi & Clarissimi,

DN. JACOBI WINNEMERI,

Ad S. Jacobi apud Stetinenfes Archidiaconi meritissimi,

De

ARCANIS DEI

Ex Deut. XXIX. 29.

Pro **LICENTIA** obtinendi honores Theologicos instituendam,

d. 23. Septembris A. MDCXC. horis matutinis & pomeridianis,

MAGNIFICUM Universitatis RECTOREM, Excellentissimos
DNN. Professores, Doctores, Licentiatos, Rev. urbis presbyterium, Cl. Philosophiæ Magistros, & omnem literatorum, ac Studiosæ juventutis ordinem, quâ par est observantiâ & humanitate invito.

RostochI, Literis JOHANNIS WEPPLINGI, Acad. Typogr.

1690

Vernadmodum divina Majestas
ab oculis & sensu hominum re-
mota mentem ad cœlestia atque
abditâ consideranda avocat, ita
& à silentio & arcanâ rerum di-
vinarum traditione, religioni
sacrisque suis reverentiam con-
ciliare multis in proclivi fuit. Su-
mus omnes naturâ ita compara-
ti, ut miremur ignota, deq; iis,
quorum causam perspectam non habemus, gravio-
rem ferè opinionem induamus: quæ res cum ad ipsum Nu-
minis cultum applicatur, non potest quin augustiorem
aliqvam illi majestatem & sacerdotibus eminentioris sa-
pientiæ opinionem adjiciat. Ita jactata Egeriæ deæ arca-
na confabulatio magnam trahendæ popularis superstitio-
nis & firmandi inde imperii Numæ Pompilio præsidium
fuit: & in proverbium abierunt Eleusinia sacra, atqve id
genus nocturna alia, Cereri, Proserpinæ, Hecatæ, Baccho,
Orpheo, Isidi apud Græcos & Ægyptios dicata, quorum
mysteriosos ritus & ceremonias non nisi post publicas
secretasq; purgationes & varia initiationum genera inspi-
cere dabatur. Ad illorum imitationem formatos Valen-
tinianorum mores exagitat Tertullianus, quòd nihil ma-
gis curent, quàm occultare quod prædicant, quòdque
ipsis tota in adytis divinitas sit, per multa siparia porta-
rum, & signaculum linguæ, ut inter diutiores initia-
tiones opinionem suspensio cognitionis ædificent, & tan-
tam majestatem exhibere videantur, quantam præstru-
xerunt cupiditatem, *lib. adv. Val. cap. 1.* & Carpocratis ac Ba-
siliidis hæresin arguit Irenæus *l. 1. c. 24. seq.* quòd mysteria
sua effari noluerint, sed dignis tantum & assentientibus
tradi debere causentur. Etiam veteres Christiani omnes,
ut catechumenos desiderio acriore plenissimæ cõmunio-

nis ecclesiasticæ accenderent, gentiliūmq; evitarent profanam irrisiōnem, sacras quasdam ceremonias, præcipuè baptismi atque eucharistiæ, secretius habuerunt, ab illarum non conspectu tantum sed & enarratione utrumq; illud hominum genus arcentes. Nimis enim tenue videri poterat, quòd in aquarum mersione, aut panis atq; vini epulo occuparetur religio, quæ gratiam & regenerationem Spiritus S. promittebat, Dominiq; suspiciebat singularem præsentiam, nisi sacro aliquo silentii velo obducta iis reservaretur, qui confirmati iudicio pietatis sapientiam Dei etiam in rebus externis venerari didicissent. Maxima inde cautio fuit, nequid de his mysteriis in publico dicerent apertius, ubi promiscuum vulgus aderat, ceu ex Athanasio, Cyrillo Hierosol. Gregorio Naz. Basilio, Augustino, aliisq; eleganter docet Is. Casaubonus *exerc. XVI. adv. Baron. n. 43.* ita ut & Marcionitas Epiphanius, & plures generaliter hæreticos Tertullianus *de præscript. cap. 41.* neglectæ hujus disciplinæ graviter arguant. Imò à primâ Christianismi ætate & ipso divini Magistri instituto illa sacrorum occultatio repeti posse visa est in nuperrâ quâdam dissertatione bibliothecario pontificio Emanueli à Schelstrate, amplissimum inde partibus suis præsidium quærenti, parum memori tamen, quantopere inde ipsam ecclesiæ Rom. praxin convellat, quæ dudum desuit hæc mysteria à judæis aliisque infidelibus abscondere. Scilicet in has angustias rediguntur viri, qui undequaq; à veritate deserti sunt, ut eum etiam defendendæ causæ colorem quærant, qui pudoris esse debebat. Ita traditionibus, quas præter S. Scripturam venerantur, etsi coram universo orbe propalatis, tamen religionem silentii obtemperant, quòd scilicet dignitas mysteriorum id requirat, ne coram omnibus exposita in scriptis legantur, *vid. Bell. l. 4. de V. D. cap. 8. §. ult.* vel saltim ut obscurius legantur, *vid. Sinnich. Goliath. profl. cap. 20. p. 149.* Contrario studio occultant,

tant, quæ à Spiritu S. scripta sunt, cum verba consecrati-
 onis Eucharisticæ non tantum linguâ plebi ignotâ, sed &
 secretò pronunciant, ne vilescant scilicet, aut à pastoribus
 in agris stolidâ imitatione repetantur, qui semel factò mi-
 raculo propterea perculsi esse dicuntur, *vid. Bell. l. 2. de miss.*
cap. 12. §. ult. & ex Richeomo ac Hardingo Chamier. t. 3. panstr.
l. 6. c. 8. n. 20. Item cum nuncio Pontificio perniciofa &
 periculi plena res videtur, psalmos davidicos, quæ tan-
 quam religionis mysteria non nisi latinè à sacerdotibus
 celebrari sueverant in templis, Parisiis vulgari linguâ can-
 tari, apud *Pet. Suav. l. 5. hist. concil. Trid. ad a. 1558. p. 371.*
 In religione Christianâ certè nihil est, quod abscondamus
 populo Dei, etsi est quod publicis irrisoribus atq; hostibus
 non prostituamus, Etiam explicationes parabolarum,
 quæ discipulis Christi seorsim factæ sunt, ab Evangelistis
 scriptæ leguntur *Matth. XIII.* & quicquid in aurem illis
 dictum est, jussi sunt prædicare in tectis atq; luce publi-
 câ, *cap. X. 27.* Quin fictorum hominum & pravè seducen-
 tium & hypocritarum illud fore molimen, agnoscit *l. 3.*
c. 15. Irenæus, si doctrinæ apostoli aliquid subtraxissent pu-
 blicè, quod clam docuissent. Aliud mysterium est, quo sa-
 crum horrorem religioni Christianæ circumdare conten-
 dunt Calviniani, cum arcanam nobis aliquam Dei volun-
 tatem narrant, clam saluti plerorumq; illorum invidam
 quibus palam illa blandissimis verbis offertur. Non pos-
 sumus nisi exhorretcere, cum tantam hominum confi-
 dentiam animo volvimus, qui sine novâ revelatione,
 sine secretiore in adyta cœli admissione, arcani tamen
 consilii divini præter illud, quod publicâ prædicatione lau-
 datur, consciu esse volunt, & ex illo silentio effutiant inter-
 rim, quæ religioni nostræ non majestatem aliquam, sed
 dedecus & ignominiam conciliare apta sunt. Declamant
 magnâ gravitate ex *Deut. XXIX, 29.* arcana Domino Deo
 nostro reservata esse, revelata verò ad nos & filios nostros
 perti-

pertinere, & ipsi tn. quæ reservavit sibi Deus explicare satagunt, & ita satagunt, ut omnē longæ illius & sollicitæ adhortationis vim, quâ Moses utitur, unâ hac explicatione suâ penitus evertant. Carpitur Lutherus, quod malè confuderit, quæ ipsi pessimè non distinguunt tantum, sed & opponunt. Scilicet amici, jubebamini quidem à Mose studere obsequio Dei, & omnibus modis pœnàs, quas minatur contemtoribus legis, evitare; at paucis tamen hæc gratia futura est; aliter de vobis constitutum est, ne possitis obedire, sed necesse est ut in æternos cruciatûs præcipitemini. Ecce horribile mysterium! dignum, quod ille quicunque; primus fuit מִתְחַלֵּף עֲדָמָה æterno silentio clausisset. Haud agnoscunt arcana talia S. literæ: mysteria ejus non in rejectione, sed in vocatione gentium posita sunt, quæ etsi latuerunt quondam multos, tandem tamen per Evangelium Christi revelata sunt ubiq; terrarum *Rom. XVI. 25. seq. Eph. III. 4. seqq.* & nunc eadem cum hominibus pariter & S. angeli mirantur, *I. Pet. I. 10. seqq.* Superfunt quidem arcana cœli plurima, quæ in his terris nullo oraculo innotescunt, at illa ne iis, quæ revelata habemus, adversa esse nobis imaginemur, æterna Dei veritas prohibet. Quæ Paulus audit quondam *ρήματα ἄρρητα, II. Cor. XII. 4.* servabimus paradiso cœlesti, sed illa non alia ibi expectabimus, quàm quæ conveniunt profunditati amoris, quo Deus se complecti genus humanum in S. literis testatur. Ita Evangelio Christi ab apertâ luce major reverentia erit, quàm ab horridioribus tenebris, quas prædestinationum dogma illi aspergere conatur. Dissipabit illas pluribus, & oraculum Mosaicum à falsâ interpretatione vindicabit plurimum Reverendus & clarissimus Vir, DN. JACOBUS WINNEMER, Archidiaconus. Jacobeus apud Stetinenf. meritissimus, quem S. Theol. Candidatum ex decreto Facult. nostræ nunc in scenam producimus, ut in hoc studiorû Theologicorû publico specimine applausum

X 3

totius

totius Academiae, & honores meritos auferat. Qui quis sit,
 quemq; vitæ cursum habuerit, paucis more majorum do-
 cebimus. Natus est Stetini Pomeranorum d. 2. Maji 1642. Patre ga-
 visus admodum Reverendo viro DN. M. JACOBO WINNE-
 MERO, Pastore quondam Jacobæo primario, Scholæ Senatoriæ
 Ephoro & Rev. Ministerii Seniore gravissimo, Matre ornatissimâ
 Matronâ, REGINA WASSERFÜHRERA, ex antiqua WASSER-
 FÜHRERORUM, Ministrorum verbi divini apud Stetinen-
 ses olim meritissimorum, familiâ. Quàm primum ad eam æta-
 tem accessit, ut literas degustare posset, à custodibus ac Præcepto-
 ribus privatis admotus est tenerioribus studiis. Ad annum a.
 usq; XI. ætatis una cum fratre natu majore DANIELE, nunc
 Dicafterij in Pomeraniâ Regii Advocato, Civitatisq; Wolga-
 stensis, ubi olim Principum Pomeranorum sedes erat, Consule
 ac Syndico, sub fidei Præceptorum (imprimis Pl. Reverendo-
 rum nunc virorum, DN. CHRISTIANI SCHMIDII hodiè Ec-
 clesiastis in Pomeraniâ apud Stargardienfes; DN. JACOBI
 RASCHII quondam Pastoris in Patriâ Sonnenbergensis, *ὁν ἐν
 ἀγίοις*, & DN. CHRISTOPHORI HENCKII etiamnum Pasto-
 ris apud Elbingenses in Borussia Primarii, ac Rev. Ministerii Se-
 nioris) curâ informatus, deinde in Senatoriam Scholam deductus,
 publicæq; DNN. M. ERICI PELSHÖFERI Rectoris, M. THO-
 MÆ WISMARI, Con-Rectoris, & M. GEORGII HÜBNERI,
 Sub-Rectoris, informationi permissus est. Elapso verò quin-
 quenio, è Scholâ ad Gymnasium Regium translatus audivit
 Clariss. Prof. D. MICRÆLIUM, D. SCHÆVIUM, M. PRÆTO-
 RIUM. Sub Micrælio A. 1658. jam in primo ætatis flore vim ingenii
 expertus est, cum disputationē habuit Philosophicam typis exscri-
 ptam *de generali consideratione pugna inter Utile & Honestum, ex Libr.*
 3. *Offic. Ciceronis.* In Theologiâ audivit eundem doctorem Micræ-
 lium, post illum, Dn. Doct. JOACHIMUM FABRICIUM;
 In Ebraicis M. SALOMONEM MATTHIÆ, Archi-Diaco-
 num tunc temporis Marianum. Anno verò 1661. Mense Aprili,
 annos XIX. natus, Academiam Lipsiensem suavis ac jussu Dn. Pa-
 rentis adiit, ibiq; in convictu Dn. DAVIDIS SCHWERTNERI
 SS. Theol. Licentiati & Moraliū Professoris Publici vixit, pub-
 licè docentes Excellentiss. Professores diligenter audiens, Theo-
 logos

1009

logos GEIERUM, LANGIUM, KRONMAJERUM, SCHER-
ZERUM, Philosophos THOMASIIUM, FRANCKENSTEI-
NIUM, in primis informatione privatâ & in Philosophicis & in
Ebraicis usus est Dn. M. GODOFREDI FRIDERICI, nunc
Pastoris Wratlaviensium meritissimi. Ut verò & in aliis Aca-
demiis studia sic satis feliciter cœpta prosequeretur A. 1662. post
nundinas autumnales ad Academiâ Jenensem se contulit, ubi in
convictu Dn. D. SCHENCKII Medici Excellentiss. vivens, Lecti-
onibus Theologicis tam publicis quàm privatis Dn. D. CHRISTI-
ANI CHEMNITII, D. JOH. ERNESTI GERHARDI, simul
ac D. JOHANNIS MUSÆI, nec non D. SEBASTIANI NIE-
MANNI, & Ebraicis, Chaldaicis, Syriacis Arabicisq; Excell. Dn.
FRISCHMUTHII, fruitus est, & sub hujus quoq; Philologi ce-
leberrimi præsidio A. 1663. mens. Octobr. Dissertationem Philo-
logicam *de flebili Messia in cruce pendentis gemitu ex Ps. XXII. v. 2.*
publicæ disquisitioni subjecit. Inde Anno. 1664. Wittebergam
invisit, Theologorumque summorum Lectiones, CALOVII,
MEISNERI, QUENSTEDII audivit, nec non sub præsidio adm.
Rev. Dn. D. DEÜTSCHMANNI Disput. Theologicam *ex Coloss.*
II. v. 9. de persona Christi à se elaboratam mense Julio publicè defen-
dit. Cum ita totum quadriennium & quod excurrebat, hisce
in Academiis confecisset, revocatus à suis domum rediit,
ubi aliquandiu subsistens, ad studium Homileticum & Praxin
Concionatoriam fidelissimâ usus est manu ductione Dn. Paren-
tis, sapiusculè è cathedris ecclesiasticis sermones sacros faciens,
& in saluberrimū studii Theologici commodum ac usum vocans
paternam Bibliothecam eleganter instructam quondam, sed quam
nunc obsidionis Brandenburgicæ flammâ bellicâ penitus consum-
tam vehementer dolet. Cum autem is anno 1668. mortali-
tatem expleret, acrius inde Dn. Candidatus noster ad promoven-
da studia Theologica incitatus, patriam Academiam Grypticam
adiit, ibidemq; Clarissimis Pomeraniæ Theologis Doct. ABRA-
HAMO BATTO, D. JOH. MICHAELIS, D. MATTHÆO
TABBERTO innotuit, usque dum Anno. 1670. Comitibus eodē
TABBERTO ac Dn. D. POMERESCHIO Jcto famigeratissimo,
in Sveciam navigavit, Holmiæque postquam innotuerat Illustriss.
Comiti. ac Archistratego Dn. CAROLO GUSTAVO WRAN-
GELIQ

GELIO, in aulâ ejus per aliquot menses substitit, nec rarò in cathedrâ Ecclesiasticâ tam Holmiæ quàm Ecbyhosi publicè verba fecit. Post reditum autem in Patriam, tandem A. 1674. ad Pastorum Castrensem idem Illustrissimus Comes vocatione obtulit, cui obsecutus, demandatum officium suscepit in timore Domini, & Archistratego cum exercitu per Pomeraniam & Marchiam usq; ad Albim progredienti semper comes adfuit, in Regio etiam Consistorio, quod in castris erat, Assessor constitutus. Quo in officio cum integrum triennium confecisset, factum est, ut cum adhuc post obitum Illustriss. Wrangeli Stralsundi erat, Nobilissimus Patriæ Senatus per literas inopinatissimas ad Pastorum Johannæum virum benignè vocaret. Cui Ecclesiæ eâ fide atq; dexteritate præfuit, ut motus inde Amplissimus idem Senatus cum consensu & applausu Ecclesiæ ac Collegiorum Civicorû omnium A. 1678. eum ad S. Jacobi Archidiaconatum vocaret. Quâ ab eo tempore spartâ ut egregiè ornaverit, salutemq; & augmentum ecclesiæ sibi curâ habuerit, nostrum non est docere, cum id omnibus urbis ejus civibus atq; incolis constet. Id tantum testamur, quòd cum suasu Patronorum excitatus nomen Facultati nostræ ante jam 6. menses modestè professus esset, & honores Licentiati Theologiæ peteret, lubenter admissus sit, etsi post variam interjectam proposito moram nunc tandem se stiterit præsentè, & postquam examen, quod vocant, rigorosum privatim secundum leges nostras satis rectè sustinuit, paratus sit, qui in publicâ luce vires ingenii, & profectûs laudabiles studiorum Theologicorum toti Academiæ nostræ probet, lætoq; cum applausu omnium ad honores ipsi decretos adspiret. Ad hanc igitur panegyrim exornandam, & virum de veris Dei arcanis eruditè differentem, animis linguisq; faventibus in Auditorio Majore ad d. xxiii. hujus mensis Septembris audiendum, ut convenire placeat Magnifico Academiæ Rectori, & Excellentissimis cujusq; Facultatis Professoribus, aliisq; sive gradu Academico sive officiis in utrâq; republ. splendidis, & omnibus literarum sacrarum æstimatoribus, tum Facultatis Theologiæ tum meo nomine obnixè rogo. P.P. Sub sigillo Ectis Rostochii
Dom. XIII. Trinit. anno Christi MDCXC.

☞ (O) ☞

III. ל. quod nomini proprio יהיה praefi-
um הנסתר quod miror, nec Lutherum
Amamam in Luthero vellicando obse-
in regimine positum, non potuisset dici
sed הנסתר cum Scheva.

V. Nulla tamen adest justa
has, quas Hackspanius affert, quare V-
lo, notetur, quæ certè & phrasi &
convenit, nec verum ejus sensum in
ipsa non satis pressè videatur sequi.

VI. Quæ enim illa quæso &
quod literam, in voce והנבל non
hujus particulæ usus varius est, ut
nis alia atqve alia ejus ratio habeatur
recidit, si quod distinctè dicitur arca-
conjunctim dicas arcanum revelatum.
nullum est peccatum in sententiam
positionibus fecit unam, quia ipsi
idem est, quod distinctis verbis effe-

VII. Accentum Atnach infu-
est ab Hackspanio & Amama objici, q-
tus (non minus quam aliquandò Lu-
Rabbinorum & additamento rejicu-
re didicerunt, & propterea alibi se-
enim à Præceptore Drusio edoctus e-
Opusc. de recta lectione Ling. Sanctæ cap.
nius passim prodit, vid. ejus Miscell. p-
passim. Interim neuter rationem a-
rum habuit cognitam cum id objice-
tus non habent vim distinguendi ab
ta & cola Latinorum, sed merè r-

1025
Participi-
rtendo, nec
enim esset
Kametz,

er omnes
anto obe-
lofis satis
ut verba

iligentia,
Annon
e oratio-
n eodem
revelatum,
Lutheri
bus pro-
d Molen

, mirum
& accen-
o invento
vel habe-
unt. Id
vid. Drusii
Hackspa-
t. Philog.
Hebræo-
pe accen-
comma-
quatenus
nempe